

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ТА РЕГУЛЮВАННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ ГРИВНІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

LEGAL ASPECTS OF THE INTRODUCTION AND REGULATION OF THE ELECTRONIC HRYVNIA: CHALLENGES AND PROSPECTS

Товкун Л.В., к.е.н., доцентка,
доцентка кафедри фінансового права

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Бацман Ю.В., студентка III курсу факультету прокуратури
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Львіна М.О., студентка III курсу факультету прокуратури
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Стаття досліджує розвиток цифрових валют центральних банків (CBDC), зокрема впровадження цифрової гривні в Україні, її відмінності від інших цифрових фінансових інструментів та можливий вплив на фінансову систему країни. З розвитком цифрових технологій виникають нові фінансові інструменти, що змінюють традиційну економічну систему. Серед таких інструментів особливе місце займають CBDC, які інтегрують переваги блокчейн-технологій і забезпечують прозорість та безпечність транзакцій під контролем держави.

У статті наводяться результати досліджень українських і зарубіжних науковців щодо природи, переваг і викликів впровадження CBDC. Аналізуються діяльність міжнародних організацій, таких як Банк міжнародних розрахунків, МВФ, FATF, Світовий банк, які розробляють стандарти для CBDC та сприяють їхньому впровадженню. Особливої уваги заслуговують кроки України у цьому напрямі: НБУ розробляє е-гривню для забезпечення фінансової стабільності, відповідності глобальним тенденціям і підвищення ефективності монетарної політики. У 2021 році ухвалено Закон України «Про платіжні послуги», який заклав правову основу для цифрових грошей НБУ. Акцентується увага на відмінностях е-гривні від криптовалют, а саме стейбкоїнів, та електронних грошей, підкреслюючи її статус державного платіжного засобу, контрольованість і відповідність національним і міжнародним стандартам. Розглядається потенціал е-гривні як платіжного інструмента, що доповнює традиційні способи оплати. Також обговорюються виклики впровадження е-гривні, зокрема потреба в адаптації фінансової системи України до нових технологій та гарантування захисту користувачів. Стаття висвітлює перспективи е-гривні як інноваційного засобу модернізації фінансової системи, що інтегрує переваги блокчейну та централізованого управління задля прозорості, стабільності та безпечності фінансових операцій.

Ключові слова: фінансове право, цифрова економіка, цифрові валюти, блокчейн-технології, віртуальні активи, цифрові валюти центральних банків (CBDC), е-гривня, Національний банк України (НБУ), монетарна політика, електронні гроші.

The article examines the development of central bank digital currencies (CBDCs), in particular the introduction of the digital hryvnia in Ukraine, its differences from other digital financial instruments, and the possible impact on the country's financial system. With the development of digital technologies, new financial instruments are emerging that are changing the traditional economic system. Among these instruments, a special place is occupied by CBDCs, which integrate the advantages of blockchain technologies and ensure transparency and security of transactions under state control.

The article presents the results of research by Ukrainian and foreign scholars on the nature, advantages and challenges of implementing CBDCs. The article analyzes the activities of international organizations such as the Bank for International Settlements, the IMF, the FATF, and the World Bank, which develop standards for CBDC and promote their implementation. Ukraine's steps in this direction deserve special attention: The NBU is developing an e-hryvnia to ensure financial stability, alignment with global trends, and improve the effectiveness of monetary policy. In 2021, the Law of Ukraine "On Payment Services" was adopted, which laid the legal foundation for the NBU's digital money.

The author emphasizes the differences between the e-hryvnia and cryptocurrencies and electronic money, emphasizing its status as a state payment instrument, controllability and compliance with national and international standards. The potential of the e-hryvnia as a payment instrument that complements traditional payment methods is considered. The challenges of introducing the e-hryvnia are also discussed, including the need to adapt Ukraine's financial system to new technologies and to ensure user protection. The article highlights the prospects of the e-hryvnia as an innovative means of modernizing the financial system, integrating the benefits of blockchain and centralized management for transparency, stability and security of financial transactions.

Key words: financial law, digital economy, digital currencies, blockchain technologies, central bank digital currencies (CBDCs), e-hryvnia, National Bank of Ukraine (NBU), monetary policy, electronic money.

Постановка проблеми. Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій є тим підґрунтям, на якому сформувалися основи цифрової економіки і почали активно розвиватись нові фінансові інструменти такі, як цифрові валюти, фінтех-рішення, платформи для мобільних платежів, блокчейн-технології та інші. Вони активно застосовуються у багатьох сферах економічної діяльності, державного управління та повсякденного життя. Ці технології створили нові можливості для трансформації традиційних фінансових систем, спрощення фінансових транзакцій та підвищення їх прозорості. У цьому аспекті особливу увагу привертає розвиток **цифрових валют центральних банків (CBDC)**, які стали ключовим напрямком у цифровізації фінансових систем багатьох країн світу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню окремих напрямків розвитку фінансових техно-

логій були присвячені праці таких зарубіжних авторів, як: Дж. Мінінг, Б. Дайсон, Дж. Баркер, Е. Клейтон, О. Уорд, С. Рошмонт. Враховуючи те, що цифрові валюти центральних банків (далі – CBDC) є результатом інтеграції цифрових технологій із правовою та економічною сферами, дослідження цієї теми активно ведуть економісти і правники. Серед вчених-економістів зазначимо наступних: Ю. Шаповал, яка аналізувала міжнародний досвід впровадження CBDC [1], С. Ходекевич, К. Пономаренко та С. Урванцева, які досліджували природу CBDC та їх потенційний вплив на економіку України [2], М. Рябокін, яка аналізувала переваги та недоліки впровадження CBDC, а також світовий досвід у цій сфері [3]. Правовий аспект впровадження CBDC досліджували такі вчені, як: Т. Гудіма та В. Устименко [4], Чернишова О., Башлай С. та К. Возняковська [5] та інші. Враховуючи те, що впро-

вадження CBDC створює численні можливості та виклики для держав, центральних банків, фінансових установ та суспільства в цілому ця тема потребує подальшого дослідження.

Мета статті. Це аналіз теоретичних основ, міжнародного досвіду та перспектив впровадження CBDC на прикладі цифрових грошей НБУ в Україні, оцінці їхнього впливу на фінансову систему, монетарну політику держави, а також порівняння їх з криптовалютами та електронними грошима.

Виклад основного матеріалу. Враховуючи актуальність дослідження, потрібно зазначити, що окрім науковців, які аналізують особливості впровадження CBDC, воно є пріоритетним для всіх центральних банків світу. Враховуючи те, що розробка цифрових валют центральних банків у світі координується через низку міжнародних організацій, зазначимо деякі з них. Так, провідною платформою для співпраці центральних банків з питань дослідження та розробки стандартів для CBDC виступає **Банк міжнародних розрахунків (BIS)**, який сприяє обміну досвідом, розробці технічних стандартів і створенню стратегій для впровадження таких валют. **Міжнародний валютний фонд (МВФ)** аналізує макроекономічні наслідки впровадження CBDC, забезпечує консультації щодо їхнього впливу на монетарну політику, обмінні курси та платіжні баланси. **Світовий банк** вивчає можливість використання CBDC для сприяння розвитку цифрових фінансових послуг у країнах, що розвиваються.

Важливу роль у цьому процесі **відіграє Група двадцяти (G20)**. Хоча ця група і не є міжнародною організацією, а виступає платформою для співпраці і прийняття рекомендацій, вона об'єднує найбільші економіки світу з метою обговорення і координації глобальних економічних, фінансових і політичних питань, серед яких є реформування міжнародної фінансової системи. Не дивлячись на те, що G20 не ухвалює юридично обов'язкових рішень, її рекомендації часто впливають на роботу міжнародних організацій, таких як МВФ, Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) і Світовий банк. Також, дослідженню визначених питань займається **Фінансова група з боротьби з відмиванням грошей (FATF)**. Вона працює над адаптацією своїх стандартів до сучасних викликів, пов'язаних із впровадженням CBDC. Перелік таких міжнародних організацій можна продовжувати і далі, але важливим є те, що їх співпраця сприяє інтеграції цифрових валют у глобальну фінансову систему, забезпечуючи їхню стабільність, прозорість та безпечність. Країни, враховуючи ці рекомендації, можуть інтегрувати їх у власні нормативно-правові акти, що дозволить створити правову базу для тестування та запуску CBDC, забезпечуючи відповідність міжнародним стандартам і адаптацію до специфіки кожної юрисдикції.

Одним із лідерів у створенні правової бази та тестуванні таких проєктів є Україна. Цифровою валютою для України є цифрові гроші НБУ (е-гривня). Так, Національний банк України (НБУ) ще з 2016 року почав досліджувати можливість запуску е-гривні, визначивши таку мету її введення в обіг як: сприяння фінансовій стабільності та економічній безпеці країни, розвиток платіжної інфраструктури держави відповідно до глобальних тенденцій; підвищення ефективності монетарної політики України.

Перший пілотний проєкт НБУ щодо впровадження е-гривні стартував у 2018 році на базі блокчейн-технології, а до кінця 2024 року планується провести додаткові випробування цієї валюти. Не дивлячись на особливості проведення пілотного проєкту, а саме, обмежений його масштаб, невелику кількість користувачів і транзакцій, НБУ отримав важливі висновки щодо впровадження власної цифрової валюти. Основними з них є наступні: е-гривня може бути ефективною альтернативою традиційним засобам платежів, зокрема готівці та безготів-

ковим платежам, але враховуючи поступовість її впровадження не замінюватиме їх повністю, а виступатиме як доповнення до існуючих платіжних інструментів. Її емісію здійснюватиме центральний банк країни і базуватиметься вона на цифрових облікових записках. Одна одиниця е-гривні прирівнюється до однієї одиниці звичайної гривні, виступаючи її цифровим аналогом. В якості переваг було визначено простоту, доступність, безпечність використання е-гривні завдяки державним гарантіям, а також високу швидкість здійснення розрахунків. Також НБУ звернув увагу на ризики пов'язані з тим, що е-гривня здатна трансформувати платіжний ринок України, перерозподіливши ролі його учасників, що вимагає зваженого підходу до її інтеграції. Тому впровадження е-гривні є не тільки поступовим етапом, а і потребує ретельної підготовки.

Для забезпечення збалансованого підходу до впровадження цифрових грошей НБУ важливим є залучення інноваційних рішень. У цьому контексті заслуговує на увагу меморандум, підписаний у 2021 році Міністерством цифрової трансформації України (Мінцифрою) з Stellar Development Foundation, яка є некомерційною організацією, що заснована з метою підтримки розвитку мережі Stellar, що слугує платформою для фінансових транзакцій та цифрових активів. У межах цього меморандуму сторони домовилися про співпрацю в розвитку ринку віртуальних активів в Україні та сприяння впровадженню національної цифрової валюти, яка може бути випущена Національним банком України. І вже у жовтні 2022 року Український інститут інтелектуальної власності (Укрпатент) зареєстрував торгівлю марку е-гривня для НБУ [6].

Як новий крок до покращення цифрової економіки країни, 20.05.2021 року Національним банком України була розроблена Стратегія Національного банку до 2025 року яка передбачала розробку та впровадження е-гривні. Але, через 2 роки після її впровадження, Стратегію було вимушено змінено, з огляду на повномасштабне військове вторгнення росії в Україну. В оновленій Стратегії НБУ, вектор уваги було зміщено саме на спротив агресії країни-окупанта та безперечного відновлення держави. Це звичайно сповільнило введення е-гривні та створило нові виклики для її впровадження.

Однак ухвалення Закону України «Про платіжні послуги» № 1591-IX від 30.06.2021 № 1591-IX (далі – Закон № 1591) стало важливим кроком у цьому напрямку, забезпечивши правову основу для цифрових інновацій у фінансовій системі. Цей закон набрав чинності 1 серпня 2022 року, запровадивши рамкове регулювання CBDC та ввівши до українського законодавства поняття «цифрові гроші Національного банку України» як електронну форму грошової одиниці України, емітентом якої є НБУ [7]. Разом із прийняттям цього закону були внесені зміни й до Закону «Про Національний банк України», якими визначено, що цифрові гроші НБУ вважаються законним платіжним засобом на території України. Вони приймаються фізичними і юридичними особами для проведення платіжних операцій та розрахунків виключно у випадках, передбачених законодавством України [8].

Потрібно зазначити, що ідея CBDC технологічно похідна від криптовалюти. Зокрема в її основі лежить технологія розподіленого реєстру (Distributed Ledger Technology – DLT) та її найбільш популярний різновид – блокчейн. Блокчейн – це розподілений реєстр для зберігання інформації. З англійської “blockchain” – це “block”, а “chain” – ланцюжок. Тобто дослівно термін перекладається як «ланцюжок блоків». Головна відмінність блокчейну від звичайної бази даних – його незмінність. Це означає, що дані, записані в блокчейн, не можуть бути змінені або видалені без залишення цифрового сліду. Не дивлячись на те, що е-гривня і віртуальні активи мають спільну технологічну основу, вони суттєво відрізняються

за метою, принципами функціонування та впливом на економіку. Так, віртуальні активи є приватними та децентралізованими і їх обіг не контролюється жодною державною фінансовою установою. Вартість їх повністю залежить від попиту на ринку. Не дивлячись на те, що їх функціонування базується на технології блокчейн, яка дозволяє здійснювати транзакції без посередників та записувати їх у розподілену мережу, використання блокчейн як технологічної основи для створення та обігу цифрових грошей НБУ має певну специфіку. Вона обумовлена тим, що її випуск і обіг повинні відповідати особливим вимогам, пов'язаним із забезпеченням фінансової стабільності, регуляторного контролю та довіри до суспільства. Враховуючи це, НБУ розглядає комбіновані підходи щодо вибору технологій для створення е-гривні які включають як елементи блокчейну, так і централізовані моделі обліку. Таким чином, е-гривня може стати прикладом такої інтеграції яка поєднує переваги децентралізації для прозорості транзакцій із централізованим управлінням для забезпечення контролю, стабільності та відповідності вимогам НБУ.

Деякі дослідники у сфері фінансів та цифрових валют часто порівнюють е-гривню зі стейблкоїнами, посилячись на те, що вони використовують технологію блокчейн або інші форми розподіленого реєстру і мають вартість, яка може бути прив'язана до фіатної валюти у співвідношенні 1:1. Саме це забезпечує стабільність курсу стейблкоїнів і є їх характерною ознакою. Проте зазначимо, що між ними існують суттєві відмінності. Вони пов'язані, насамперед, з тим, що випуск е-гривні регулюється державою і відповідає національним і міжнародним стандартам, тоді як стейблкоїни залишаються приватними ініціативами, що часто функціонують поза межами традиційної фінансової системи. Також відмінністю є те, що е-гривня інтегрується в національну фінансову інфраструктуру для підтримки економіки та покращення роботи платіжної інфраструктури, тоді як стейблкоїни функціонують переважно у сфері криптовалютних бірж і децентралізованих фінансових платформ. Тобто, стейблкоїни, як вид криптовалюти, розробляються для того, щоб запропонувати клієнтам альтернативу традиційним фінансовим грошам, забезпечуючи швидкість та децентралізовані способи проведення транзакцій, а також підвищену фінансову незалежність для користувачів. Потрібно враховувати і те, що е-гривня є повністю відстежуваною, що суперечить основним принципам криптовалют, у тому числі стейблкоїнів, які прагнуть до забезпечення конфіденційності. Таким чином, хоча е-гривня і має певну технологічну схожість зі стейблкоїнами, їхня мета, структура та принципи функціонування суттєво відрізняються: е-гривня є ближчою до цифрової трансформації фіатних валют і забезпечує контрольоване середовище для здійснення фінансових операцій, а стейблкоїни, надаючи користувачам більше незалежності та свободи, залишаються інструментом криптовалютної економіки основою якої є децентралізація та приватність.

Також, не можна ототожнювати е-гривню з електронними грошима. Не дивлячись на те, що ці два фінансові інструменти набувають все більшу популярність (е-гривня – поки у дослідженнях і пілотних проектах, електронні гроші – у практичному застосуванні) між ними існують суттєві відмінності, які визначають їх роль у фінансовій системі. Насамперед, це стосується технологій які використовуються для їх створення, зберігання та обігу; правового статусу; призначення і використання. Так, якщо одним із видів технологій, що використовуються для е-гривні є блокчейн, про що ми зазначали вище, то у традиційних електронних грошах, які випускаються емітентами, блокчейн зазвичай не є базовою технологією і усі їх операції записуються у централізованих реєстрах. Це забезпечує швидкість і контроль проведення операцій,

але робить систему залежною від надійності емітента. Системи, як-от електронні гаманці або мобільні додатки (Приват24, Monobank), використовують хмарні технології для зберігання та обробки даних.

Також, важливою відмінністю є те, що е-гривня, як цифрова форма національної валюти, випускається центральним банком і має статус офіційного платіжного засобу. Вона є державним проектом, покликаним модернізувати фінансову систему України. Так, відповідно до ст. 62 Закону № 1591, порядок випуску, зберігання та погашення цифрових грошей, а також особливості виконання платіжних операцій із застосуванням цифрових грошей визначаються нормативно-правовими актами Національного банку України [7]. Тоді, як електронні гроші є одиницями вартості, що зберігаються в електронному вигляді та випускаються емітентами для виконання платіжних операцій. Вони приймаються як засіб платежу іншими особами, ніж їх емітент, і є грошовим зобов'язанням такого емітента [7]. Також, використання електронних грошей залежить від добровільної згоди сторін. В Законі № 1591 зазначено, що вимоги щодо їх випуску та виконання платіжних операцій з електронними грошима не поширюються на емісію цифрових грошей та виконання платіжних операцій з цифровими грошима [7].

Відсутнє співпадіння між ними і по емітенту. Так, емітентом е-гривні може бути тільки НБУ, тоді як відповідно до ст. 57 Закону України «Про платіжні послуги» від 30.06.2021 № 1591-ІХ до емітентів електронних грошей відносять банки, установи електронних грошей, філії іноземних платіжних установ, оператори поштового зв'язку, Національний банк України, органи державної влади, органи місцевого самоврядування [7]. Також для набуття статусу емітента електронних грошей такі юридичні особи як, установи електронних грошей, філії іноземних платіжних установ, оператори поштового зв'язку мають отримати ліцензію від НБУ. Таким чином, електронні гроші можуть випускатись і приватними фінансовими установами.

Важливою відмінністю між цими фінансовими інструментами є те, що е-гривня має мінімальні ризики для користувачів, оскільки вона забезпечена державою, тоді як електронні гроші можуть бути вразливими до ризику банкрутства емітента, якщо його резерви належно не захищені.

Наразі е-гривня існує лише у форматі пілотного проекту, тоді як електронні гроші вже відіграють важливу роль як доповнення до традиційних фінансових інструментів, забезпечуючи швидкість, зручність і доступність безготівкових платежів, а також розширюючи сферу свого застосування.

Визначивши зміст та особливості CBDC, на прикладі е-гривні, можна стверджувати, що їх розвиток є невід'ємною складовою глобальної трансформації фінансових систем. Тому, для України буде важливим міжнародний досвід країн світу по впровадженню цифрових валют центральних банків у свої економіки. Зокрема, варто звернути увагу на приклади таких країн, як Китай і Швеція, які вже зробили значні кроки у цьому напрямку.

Так, Китай є одним із світових лідерів у розробці цифрової валюти центрального банку. На даний час, цифровий юань (DCEP – Digital Currency Electronic Payment) впроваджується Народним банком Китаю (НБК) і вже проходить активні пілотні випробування в різних регіонах країни. Так, у 2021 році в Китаї відбувся масштабний експеримент із впровадженням цифрового юаня з обмеженим терміном придатності. Тобто, якщо вчасно їх не витратити – вони «згорають». Задля перевірки до яких наслідків може призвести така інновація, в Шеньчжені було роздано 100 000 місцевих жителів по 200 цифрових юанів з обмеженим терміном використання. Щоб їх витратити, давалося лише десять днів. При цьому крім терміну

придатності, їх ще й можна було витратити в конкретних магазинах, які обрала влада. Офіційною метою цього пілотного проєкту стало те, що впровадження цифрового юаня, може забезпечити більш швидший та дешевий спосіб здійснення транзакцій, дозволить зменшити домінування долара США та підсилить роль юаня як глобальної валюти і дозволить Китаю очолити розвиток фінансових технологій у світі [9].

Ще однією країною яка активно працює над випуском CBDC є Швеція. Так, ще у 2018 році банк міжнародних розрахунків (BIS, Bank for International Settlements – його часто називають «банком центральних банків», оскільки BIS сприяє співпраці між центральними банками різних країн, забезпечуючи платформу для обміну досвідом та напрацюваннями) підрахував, що Швеція є найбільш безготівковим суспільством у світі. У цій країні менше 1% від загального обсягу платежів припадає на готівку, а більшість операцій здійснюється через банківські картки або мобільні додатки. Це створює сприятливі умови для розробки CBDC. Тому Швеція і розпочала розробку **цифрової крони (e-krona)**, яка має стати доповненням до готівкової крони та забезпечити більш зручний і доступний спосіб оплати в епоху цифрових трансформацій. Проєкт e-krona був започаткований у 2017 році Ріксбанком (Riksbank), центральним банком Швеції, і нині перебуває на етапі тестування. Він досліджує використання технології блокчейн для обробки транзакцій з цифровою кроною. Основна увага при його розробці також приділяється захисту даних користувачів, простоті e-крони у використанні [10].

Також, на сьогоднішній день, пілотні проєкти цифрових валют були запущені центральними банками в Індії, Нігерії, Уругваї та на Східних Карибах (йдеться про сім маленьких країн у Карибському морі, в яких фіатною валютою є східнокарибський долар). Такий досвід є важливим для України, оскільки дає змогу врахувати кращі практики впровадження CBDC та адаптувати їх залежно від своїх потреб, технічних можливостей та економічних викликів. Це дає Україні можливість уникнути потенційних ризиків та ефективно інтегрувати e-гривню в глобальні фінансові процеси.

Не дивлячись на те, що форми і технології впровадження цифрових валют центробанків країн світу різняться залежно від конкретних потреб, але у будь-якому разі цифрова валюта розглядається як нова, еволюційна форма грошей центрального банку. Тому, в якості перспективи впровадження e-гривні можна зазначити наступне: використання e-гривні сприятиме зменшенню витрат на обіг готівки та прискоренню платіжних операцій як в самій державі, так і за її межами. Це особливо важливо

для України, яка активно інтегрується до європейського фінансового ринку. Розрахунки в e-гривні дозволять забезпечити доступ до фінансових послуг для населення у віддалених регіонах, де банківська інфраструктура недостатньо розвинена, що може сприяти зменшенню нерівності у доступі до фінансів. Застосування e-гривні відкриває більше можливостей для контролю за рухом фінансових коштів, боротьби з ухиленням від сплати податків та зборів, відмиванням грошей і фінансуванню тероризму. Завдяки використанню цифрових технологій, транзакції з нею стануть більш прозорими, що знижуватиме ризики розвитку тіншової економіки. Також, впровадження цифрових грошей НБУ дозволить Україні швидше інтегруватися з міжнародними платіжними системами, наприклад, для обслуговування експорту та імпорту товарів, послуг та капіталу. Крім того, це може підвищити позиції гривні як національної валюти у міжнародній торгівлі. У кризових ситуаціях цифрова валюта може слугувати важливим інструментом для збереження фінансової стабільності в державі, зокрема у випадках значного зменшення обігу готівки чи загрози фінансових атак на банківську систему та інше.

Попри перспективи, впровадження e-гривня потребує подолання певних **викликів**, що пов'язані з розробкою нормативно-правових актів які направлені на розробку механізму впровадження і особливостей використання e-гривні. Також, важливим викликом у цій сфері є гарантування конфіденційності даних користувачів, аби забезпечити баланс між прозорістю транзакцій та захистом приватної інформації. Крім того, необхідно провести освітні кампанії для підвищення цифрової грамотності населення, що сприятиме масовому прийняттю нових технологій і їх довірі до e-гривні.

Висновки. Цифрові валюти центральних банків (CBDC) є еволюційним кроком у розвитку фінансових систем, що поєднує сучасні технології з надійністю державної валюти. Однак електронна гривня, як національний проєкт, насамперед, зосереджена на внутрішніх фінансових операціях і цифровій інфраструктурі України. Її впровадження потребує чіткої стратегії, комплексного правового регулювання та ефективного управління ризиками. Вона може стати ключовим елементом модернізації фінансової системи, забезпечуючи ефективність платіжних операцій, підвищуючи прозорість та доступність фінансових послуг. Впровадження електронної гривні матиме значний вплив і на позиції України у світовій економіці, посилюючи її роль як інноваційного та надійного партнера у міжнародних фінансових відносинах. Використання міжнародного досвіду в цій сфері дозволить врахувати найкращі практики та адаптувати їх до українських реалій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Шаповал Ю. І. Цифрові валюти центральних банків: досвід пілотних проєктів та висновки для НБУ. *Економіка і прогнозування*. 2020. № 4. С. 103–121. URL: https://www.researchgate.net/publication/348996631_Cifrovi_valuti_centralnih_bankiv_dosvid_pilotnih_proektiv_ta_visnovki_dla_NBU (дата звернення: 01.11.2024).
2. Ходакевич С. І., Пономаренко К. О., Урванцева С. В. Цифрові валюти центральних банків: сутність та перспективи впровадження. *Стратегія економічного розвитку України*. 2022. 50. С. 71–81. URL: <http://sedu.kneu.edu.ua/article/view/261239> (дата звернення: 01.11.2024).
3. Рябокін М. Виклики впровадження цифрової валюти центрального банку у контексті нової еволюційної форми грошей в Україні: світовий досвід. *Економіка та суспільство*. 2022. № 37. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-63> (дата звернення: 01.11.2024).
4. Гудіма Т. С., Устименко В. А. Цифрова валюта Центрального банку: економіко-правова характеристика. *Правові горизонти*. 2019. Вип. 19 (32). С. 94–100. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/78464> (дата звернення: 01.11.2024).
5. Чернишова О., Башлай С., Возняковська К. Світовий досвід розвитку цифрових валют центральних банків і його впровадження в Україні. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 33. С. 199–207. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/937> (дата звернення: 01.11.2024).
6. Про e-гривню – цифрові гроші Національного банку. *Національний банк України*: веб-сайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/payments/e-hryvnia> (дата звернення: 01.11.2024).
7. Про платіжні послуги : Закон України від 30.06.2021 № 1591-IX : станом на 8 листоп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text> (дата звернення: 01.11.2024).
8. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV : станом на 8 листоп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text> (дата звернення: 01.11.2024).

9. Чеславський О. Китай запускає цифрові гроші з обмеженим терміном придатності. *Громадська онлайн платформа SPILNO*: веб-сайт URL: <https://spilno.org/article/kytai-zapuskaye-tsyfrovi-hroshi-z-obmezhenym-terminom-prydatnosti> (дата звернення: 01.11.2024).

10. Никитенко Д. Швеція вивчає можливість повного переходу на цифрову валюту. *Український капітал*: веб-сайт URL: <https://ucap.io/shvecziya-vyvchaye-mozhlyvist-povnogo-perehodu-na-cyvrovu-valyutu/> (дата звернення: 01.11.2024).